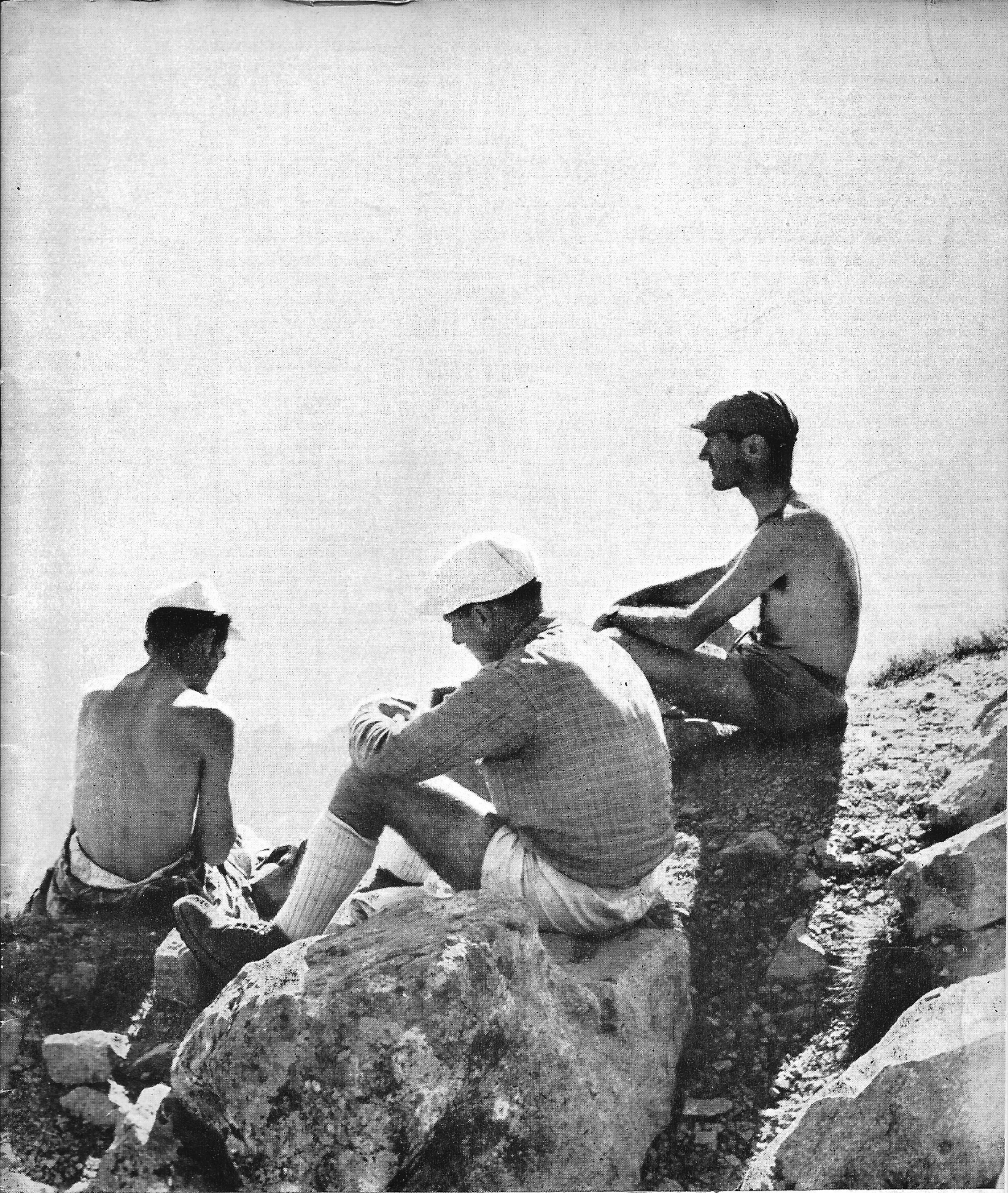

CENTRO EXCURSIONISTA DE TARRASA

Circular para los socios - N.º 116 - Octubre-Diciembre 1964

“En la contemplació de l'infinit, davant la bellesa de les imatges encantadores que s'ofereixen als nostres ulls des del cim dels alts pics, l'ànima s'eleva alada i lleugera vers Déu, Creador i Mestre de la Natura.”

Achille Ratti, Papa Pío XI

- ♦ Quin muntanyenc no ha viscut semblant goig?
- ♦ La celebració del Nadal és reviure l'Infantament de Jesús.
- ♦ Es missatge que perdura a través dels anys.
- ♦ En aquests dies en que estarem allunyats físicament de les muntanyes aimades, alcem el record de les estades en els cims i renovem, doncs, envers els amics que formem el CENTRE els millors desitjos de pau, i glòria a Déu en les altures.

PORTADA:

EN EL CIM

FOTO: SALVADOR PRAT

CENTRO EXCURSIONISTA DE TARRASA

ADHERIDO A LA FEDERACIÓN CATALANA DE MONTAÑISMO Y FEDERACIÓN CATALANA DE ESQUÍ

Circular para los socios - N.º 116 Octubre-Diciembre 1964

Entorn al "Curset de Capacitació Muntanyenca" (C. C. M.)

Al veure la llum aquesta circular haurà finalitzat ja la primera fase del nostre Curset.

L'èxit d'assistència ha estat nombrós i els efectes inicials, esperançadors.

Estem llançats a la captació de la saba nova que nodreixi la vida futura del Centre, que és fer tant com apuntalar amb fermesa l'existència perseverant dels nostres ideals muntanyencs.

Sentir realment aquest ideal no és limitar-se a portar a cap una activitat més o menys accelerada per a pròpia satisfacció; és quelcom més.

Irradiar l'entusiasme per les nostres coses, fent-lo participar als qui ens envolten, és un deure que a consciència no podem escatimar.

El nostre Curset no ha pretès aconseguir objectius espectaculars ni obtenir solucions radicals a les moltes falles cròniques que s'arrossegueu en el conglomerat de la gran família excursionista, i concretament en la preparació de les noves promocions.

Ha tingut la modèstia suficient com per a limitar-se a facilitar un mínim de coneixements tècnics i de formació en aquesta trentena de joves d'ambdós sexes que han sentit inquietuds de perfecció per a fruir a tota escala de l'ampli horitzó que la pràctica del muntanyisme obre davant d'uns ulls novells a les vicissituds d'una existència que pot ésser difícil.

L'Eiger: una viva sensació

A la tarda, els trens que fan la ruta alpina del Jungfrauoch no són gaire concorreguts.

Es al matí dels dies brillants que el gran turisme es llença afeinyadament a la "conquesta" dels glaciers de l'Oberland, amb la màquina fotogràfica a punt, els ulls ben oberts i una predisposició encomanadissa per a meravellar-se.

Aquella tarda del passat mes de juliol érem pocs els que havíem pujat el tren a Grindelwald. Amb la meva muller i el guia que ens acompanyava ens ajuntàrem al petit grup format pels components de tres o quatre cordades més, grup que nosaltres tres seríem els primers a desfer, puix ells farien bon tros més de viatge per dins l'atrevida foradada que mena a l'estació ferroviària més alta d'Europa.

Gairebé tots el viatgers, doncs, érem gent de piolet, i en algunes de les motxilles escampades pel vagó hi treien el cap les llaçades de las cordes que l'endemà faríem servir.

Des de l'estació de Kleine Scheidegg, mentre esperàvem el tren de Wengen, només podíem veure la cua escabellada dels glaciers més baixos. La boira tapava obstinadament la part alta de la muntanya.

I des de l'estació d'Eigergletscher —fi del nostre recorregut en tren—, quan la gelera és a tocar, la boira continuava limitant la visibilitat a l'alçada del sostre grisenc que ens amagava la ruta de l'endemà.

Però l'endemà faria bo...

* * *

A la llum minsa del dia que s'insinuava tot just superàvem els primers prestatges de roca que es troben ben a prop de l'estació d'Eigergletscher.

Després, i fins dalt l'Eiger, la pujada seria dura, sense contemplacions.

Una claror primer temorenca, després creixent, s'anava filtrant per tot, i aviat la cúpula blanca de la Jungfrau, que teníem a la dreta, agafava el to rosat dels dies de bon temps en rebre els primers raigs del sol.

L'ascensió la fèiem per les roques que emmarquen pel costat de ponent la tan famosa paret nord, i àdhuc algun cop sortíem a treure el cap sobre els tallats vertiginosos que ens la posaven a preferent primer terme.

Degut a l'orientació de la nostra via de pujada, el sol trigaria a tocar-nos. Fins cap el final no en trobaríem la seva companyia. També per la mateixa raó l'aigua que regalima per les roques durant les hores del migdia llavors es mantenia glaçada i obligava al guia a marcar-hi uns graons quan el pendent es redreçava massa, que era bastant sovint.

Fet i fet ens calia superar un desnivell de prop de 1.700 metres fins aconseguir el cim, i durant tota l'ascensió no teníem mai una encoratjadora perspectiva de llunyania, ja que el nostre punt de partida seguíem veient-lo sempre sota nostre i, de cara amunt, el cap havia de prendre un angle molt acusat per trobar l'acabament de la muntanya.

El temps, això sí, era esplèndid. El cel lluia el color i la serenor dels dies de gran gala.

I per més sort nostra, ens trobàvem sols trescant per aquella part de muntanya, circumstància que no s'esdevé pas molt als Alps, ja que és corrent coincidir, en dies de bon temps, en munió de cordades devers un mateix objectiu. La solitud que ens voltava feia que ens compenetréssim més fortament amb la muntanya.

Una dreta pala de neu culmina l'ascensió. Calgué tallar més graons en la neu encara endurida i de sobte ens vem trobar en una afiligranada cornisa. L'ascensió havia acabat.

Erem dalt l'Eiger!

Una llum esclatant s'espargia per tot, sense mida. Era el triomf d'un dia esplendorós, fascinant.

L'aresta terminal, pel cantó de Mittellegi, és d'una finesa amable i, a la vegada, colpidora. Damunt la neu que s'emmenava fins el cim per aquell costat s'hi marcaven les petjades dels que hi havien fet cap des del refugi.

Seguint per l'altra banda, el pendent s'escorre fins l'Eigerjoch, però nosaltres només en vem seguir uns pocs metres l'aresta, fins a situar-nos en unes roques netes de neu, on vem trobar la companyia de les altres cordades. Molts anglesos, francesos, alemanys i catalans es barrejaven en l'aire transparent d'aquell quasi quatre mil.

I en aquella hora i des d'aquell lloc ens fou possible contemplar un panorama que compensa sobradament el fatig de la llarga pujada, fins i tot quan, com en el nostre cas, una inoportuna indisposició feia molesta la grimpada.

Davant els nostres ulls hi teníem un imposant esclat de geleres i un enfilall de muntanyes aixecant-se arrogants, dominadores.

La nostra ascensió havia estat per un terreny més aviat escàs de neu i llavors, en sortir dalt del cim com si ens aboquéssim a una balconada, ens sobtà encara més aquella visió enlluernadora de muntanyes.

Asseguts ran de l'abisme, tenint sota nostre forts estimballs, i resseguint amb fruïció l'aiguabarreig de geleres i pics, imperceptiblement ens penetrava una mena de sensació que feia sentir-nos empetitits davant d'aquella aclaparadora bellesa, sensació que altres cims més alts que l'Eiger ascendits en anteriors anades als Alps i per vies més arriscades, no havien arribat a causar-nos. Era com si contempléssim un món fins aleshores privat als ulls humans i que, inesperadament, n'haguéssim descobert el seu secret i ens hi sentís-sim una mica intrusos.

Sense obstacles, ben obert, a ple sol, el paisatge se'ns donava amb aparença de fantasia. Els pics emergien gallardament de l'embull de geleres: el Mönch, la Jungfrau, el Trugberg, a una banda; a l'altra el Schreckhorn i el veí Lauteraarhorn; més al davant el Fiescherhorn; més lluny l'Aletschhorn, i d'altres i altres escampats ací i allà. I dominant tot aquell regne de muntanyes: el Finsteraarhorn, el monarca de l'Oberland.

Durant la llarga estada que poguérem fer dalt l'Eiger, cuitàvem a resseguir una i altra vegada aquell reguitzell de muntanyes que no podíem sospitar tan atraients mentre fèiem la forta pujada per l'altre costat, i d'embadalits com estàvem gairebé no gosàvem aixecar la veu per no trencar l'harmonia d'aquells instants.

El sol feia relluir les muntanyes; tot era invadit d'una llum generosa que regalava arreu, brillant, viva.

Pocs dies després, dalt el Mönch —un quatre mil proper al Jungfrauoch— com l'enyorariem aquell sol mentre aguantàvem una regular nevada en la seva plataforma superior, embolcallats en una impenetrable i grisenca boira que no ens deixava veure res! I el dia següent, mentre pujàvem, nevant intensament, els drets pendants de la Jungfrau!

Sí; l'Eiger, l'Ogre alpi, ens havia ofrenat la seva perspectiva muntanyenca de primeríssima categoria amb tota esplendor.

* * *

Quan a mitja tarda d'aquell mateix dia ens reintegràvem al ritme marcat pel turisme, acabàvem d'afegir una altra mica d'història als nostres records de muntanya.

Ara han passat les setmanes, els mesos, i, tal com llavors en teníem la certesa, encara perdura plenament en nosaltres l'impacte produït per la visió de les muntanyes de l'Oberland que tant ens van captivar des del moment de petjar la neu més alta de l'Eiger.

Salvador Castells

La congelació en la muntanya

L'augment progressiu que en aquests últims temps es ve observant, d'accidents per congelació en la muntanya, i que lògicament tindrà tendència en augmentar encara més, car ve informat per l'extraordinària quantitat d'excursionistes, que cada vegada i en més nombre, i en totes le èpoques de l'any, s'atreveixen pels massissos pirinencs, acompanyat això pel fals concepte que es té de que en les nostres muntanyes només hi fa fred a l'hivern (quan a més de 2.500 m. a ple estiu s'hi poden presentar inopinadament unes circumstàncies climatològiques plenament hivernals), és el que com a excursionista i com a metge m'ha fet decidir a escriure pel Butlletí del Centre Excursionista de Terrassa unes notes i instruccions sobre un tema que tot muntanyenc que s'estimi, considero que ha de conèixer.

Desenrotllaré el tema de la congelació amb els següents apartats:

- a) FACTORS QUE AFAVOREIXEN LA CONGELACIÓ.
- b) LES LESIONS ANATÒMIQUES QUE PROVOCA.
- c) LA PROFILAXI O PREVENCIÓ.
- d) EL TRACTAMENT.

ELS FACTORS AFAVORIDORS DE LA CONGELACIÓ

a) *L'altura i la disminució de l'oxigen.* — Evidentment a més altura més refredament, en primer lloc perquè de tothom és sapigut

que d'una manera general a cada 250 - 300 m. que es va pujant, la temperatura baixa un grau. I en segon lloc perquè la disminució d'oxigen que l'altura provoca determina un estat d'anoxia (o falta d'oxigen) en els teixits de l'organisme, alterant la seva defensa.

b) *El vent.* — Temperatures de -40°C han estat ben suportades pels homes d'expedicions franceses i en les bases americanes de Groenlàndia. Per contra, a -20°C i amb un vent de 100 qm. per hora, tota vida es fa impossible d'aguantar un temps sense abric.

El vent augmenta les pèrdues tèrmiques, multiplicant-les per 3 ó 4. Molts fracassos de les expedicions himalaienques fetes en el període aprofitable del bon temps fixe que es presenta un cop ha passat el monsó, es deuen a l'aparició del vent sec, fred, del nord, procedent del Tibet (Raymond Lambert).

L'altura i el vent, amb temperatures baixes, són les dues causes fonamentals de congelació.

c) *L'esgotament.* — Aquest estat actua en la congelació, determinant un mal aprofitament de l'oxigen a nivell del muscle, ço que determina un augment del tonus muscular i una retenció de productes tòxics, procedents del metabolisme muscular, a la sang, espessint la circulació.

d) *L'estat d'ànim.* — Es evident i demostrat que la por, l'angoixa per haver-se perdut, la inseguritat d'arribar abans de fer-se de nit en un aixopluc, produint en el cos transtorns psico-neurovegetatius, faciliten l'aparició dels transtorns anatomo-patològics del refredament. Experimentalment un vivac fet per gust a poca distància d'un refugi rarament donarà lloc a cap desgràcia; no així, pesi a donar-se baix les mateixes circumstàncies atmosfèriques, quan s'ha de fer per necessitat i amb la incògnita de no sapiguer on un es troba.

e) *L'indumentària insuficient o impròpia.* — Apartat evident i que consideraré degudament al tractar de la prevenció de la congelació.

f) *L'alcohol.* — La qüestió de l'alcohol últimament ben estudiada en relació en la lluita contra el fred, ha donat la conclusió de que el seu consum és més aviat perjudicial. Per altra banda el desig de prendre'n en freds forts, més aviat es perd. Un autor cita l'exemple d'un regiment alemany a Rússia durant l'hivern 1941-42 que emportant-se'n varies ampelles de vodka, al final de la campanya les portaven totes senceres.

g) *El tabac.* — Està demostrada l'acció tòxica de la nicotina, que provoca una vasoconstricció (o sigui, l'encongiment de la llum de les artèries), condiciona una disminució de la temperatura corporal, que en algunes races (jueus) i en determinats individus, pot baixar des de 36,5° C a 35,5° C.

h) *El sexe.* — Està demostrat que el sexe femení és més susceptible de congelar-se que el masculí, si be noies de bona complexió entrenades podran presentar una magnífica resistència davant el fred. Per altra part, determinats estats fisiològics propis del sexe (menstruació, gestació ignorada, etc.) seran factors que rebaixant la defensa de la noia, la faran més sensible al refredament.

LES LESIONS ANATÒMIQUES DE LA CONGELACIÓ

Des d'aquest punt de vista, hem de tenir en compte les congelacions locals (mans, peus, galtes) i la congelació general.

a) *Congelacions locals.* — Es especialment amb aquestes congelacions locals de mans i peus on l'excursionista paga un tribut més alt. En un principi, i quasi sempre pels dits de mans i peus, comença a aparèixer com un entorpiment, es van tornant blancs, junt amb l'aparició d'unes taques o zones vermelloses. A això s'hi afegeix una pèrdua progressiva de la sensibilitat i sensació dolorosa, que obliga a picar de peus o a fregar-se les mans. Si en aquesta fase l'inicialment congelat pot rebre l'assistència deguda, la cosa no va més enllà, quedant uns dies les zones afectades pàl·lides i discretament dolorides, restablint-se progressivament la coloració natural de la pell.

Si el procés de congelació pel contrari va endavant, les zones envermellides (les més afectades pel fred), es van tornant de color morat-violaci i, després d'una curta fase de dolors intensos es passa una sensació de pes dolorós a mans i peus. Aquestes dues extremitats comencen a inflar-se, les ungles es tornen de color blau fosc i la insensibilitat es fa completa i absoluta a tota la regió afectada. Al tacte, la sensació és de marbre, car la temperatura local està fortament disminuïda. En aquest moment, encara que l'individu pugui ésser atès, serà ja inevitable que comencin a sortir algunes butllofes i els dits i els talons s'enfosqueixin encara més; l'inflor resta persistent i poc dòcil al tractament, presentant l'individu poca o molta febre: en aquest moment la congelació ha estat important i el pronòstic seriós.

En un més enllà, si la congelació va actuant, el quadre és greu: les zones fosques moradores es van delimitant francament de les zones pàl·lides menys afectades, les ungles són ja negres i les butllofes i l'inflor comencen lentament a abaixar-se. L'individu té la sensació de que té uns peus i mans com de fusta o bé de que ja no son seus. No hi ha dolor de cap mena i l'insensibilitat és definitiva. La febre és alta i el congelat es troba molt malament. L'evolució en aquesta fase és inexorable; el resultat és la gangrena seca de les zones negres i subsegüent mutilació de dits i zones veïnes. Algunes butllofes reventades poden ésser porta d'entrada d'infecció i en aquest cas la zona afectada comença a fer mala olor; arribats aquí la congelació pot prendre un caràcter gravíssim, car són de témer serioses complicacions com són la septicèmia, la gangrena gaseosa i inclús un tètan.

Assenyalem un tipus de congelació que molt freqüentment es presenta a la muntanya: és el glaçament de les galtes o de la punta del nas. Es d'aparició quasi sempre insidiosa i sense dolor. Es freqüent que sigui el company d'ascensió que t'avisa per l'aparició d'una taqueta blanca sobre els pòmuls o sobre la punta del nas, i que un mateix s'en pot donar compte si arrugant la cara nota una sensació d'acartonament. Menys vegades pot començar amb una sensació com de moltes punxadetes d'agulla. Al rescalfament, les zones afectades es tornen vermelles i doloroses, com si estiguessin acabades de cremar pel sol. En uns dies les zones afectades es clivellen, deixant una coloració morena durant un temps.

b) *Congelació general*. — La "crioplexia" o mort pel fred ha estat molt ben estudiada durant la última guerra mundial, especialment en el front de Rússia, i més últimament en la guerra de Corea.

Esquemàticament, es distingeixen dues formes clíniques ben diferents.

— La forma de defensa màxima: Es la que es presenta en un individu en condicions de salut normals, exposat durant moltes hores al fred. Es el cas d'un alpinista que a l'iniciar una cursa de glacier cau al fons d'una "crevasse" sense fer-se mal, però sense poguer-ne sortir. El quadre comença amb tremolors generalitzats, dolors musculars, especialment violents a la regió del clatell, reflexes augmentats, agitació, pols ràpid i tensió arterial alta i amb refredament, i empallidament de la pell generalitzat. Si el refredament va augmentant, apareix la rigidesa muscular, acompanyada de petites con-

vulsions, el pols es va relentint, la respiració es fa irregular i la tensió arterial s'enfonsa; l'individu, ofuscant-se-li la consciència, acaba morint.

— La forma de defensa mínima: Es la que es presenta en l'excursionista ja prèviament esgotat (el cas més freqüent en la muntanya). L'individu perdut en una tempesta, mal equipat, poc coneixedor de la regió on es troba, es va glaçant sense adornar-se'n. Esgotat física i psíquicament, no es defensa. Es l'anomenada "mort blanca", la "mort dolça" sense lluita. No hi ha tremolors, ni sofriment; invadit per un atontament, la respiració i el pols es van relentint, la temperatura central s'abaixa i en un estat d'indiferència, assentat i amb el cap sobre els genolls, l'individu mort insensiblement. La catàstrofe del 1934 al Nanga-Parbat, amb onze morts per esgotament i congelació, n'és un bon exemple.

PROFILAXI O PREVENCIÓ DE LA CONGELACIÓ

a) *Prudència.* — Consultar el baròmetre abans d'emprendre una cursa, és d'obligació. Conèixer on s'ha d'anar i les dificultats que s'hauran de vèncer. Quan hom sap contra el què ha de lluitar es defensa millor. "L'home té por d'allò que no coneix." Conèixer les qualitats dels companys amb els que s'ha de sortir. I per sobre de tot sapiguer recular quan les circumstàncies ho imposen. "Val més perdre un cim que un sol dit."

b) *Evitar l'esgotament* (responsable del 75 % dels accidents en la muntanya). — Cadascú ha de conèixer les seves possibilitats i les seves forces, abans d'entendre's amb la muntanya. Un mínim de coneixements tècnics d'escalada, és de rigor si es tracta d'una cursa de roca. El no trobar-se bé abans de sortir, imposa el quedar-se.

c) *Indumentària adequada.* — Uns guants perduts, foradats o mullats; un calçat inadequat, estret o de mala qualitat, són imprudències que es poden pagar cares.

Al cos, prendes a sota, de llana i de mànegues llargues. Duvets, que guarden les capes d'aire de sota, no impermeabilitzats, que si bé no protegiran de la pluja, aïllaran bé en cas de vent o torb. La talla no ha d'ésser escassa, havent d'arribar bastant avall per sota de la cintura, i la caputxa ha d'ésser fixa. Els colors han d'ésser vius, perquè destaquin del fons blanc de la neu. En certs casos pot ésser

útil portar també un sobrepantalón de duvet. Mitxons de llana bruta, i amb un parell de recanvi dintre de la motxilla. Al Pirineu, sabates sempre, de pell de bona qualitat, engrassades a ésser possible, no amb grassa, sinó amb una crema a base de silicones. Unes "guêtres" que assegurin el tancament entre mitxons i sabates, s'imposa, en una cursa per neu o glaç. Unes teles que emboliquin les sabates, poden donar una protecció més gran del que sembla. En quant a les mans, els guants són menys aconsellables que unes "manoples", ja que aquells apreten massa els dits i impideixen el seu mutu contacte, que procura un calor recíproc. Els guants o "manoples" aniran lligats a l'anorak o duvet, ja que la seva pèrdua pot ésser fatal. En cas contrari se n'han de portar un parell de recanvi.

d) *Mantenir i aixecar l'estat d'ànim.* — Quan les coses van malament, evitar que creixi el desànim pot evitar un desastre. El, o els, coequipiers que es mantenen més bé, tenen la ineludible obligació, quan es presenten els moments crítics, d'encoratjar i pintar el quadre amb bones tintes als companys més afectats pel fred, o als que ja comencen a demostrar alteracions del comportament psíquic. Res de quedar-se quiets; moure's, i si és possible sempre perden altura. Un bon company encoratjador en unes circumstàncies crítiques, es pot fer mereixedor per sempre, de l'estima dels seus amics, per haver-els-hi salvat la vida, només mantenint la moral. En últim extrem, en circumstàncies desesperades, s'ha de tirar mà de simpaticotònics, o medicaments d'urgència per aixecar l'estat d'ànim ("Heptamilen", "Reactivan").

e) *Alimentació d'emergència.* — En aquells moments excepcionals en els que la congelació es va apoderant del grup de muntanyencs, i no hi ha ganes de posarse res a la boca, l'alimentació es pot reduir a sucre (dextrosa preferentment: Cardisol-glucosa; Coramina-glucosa), galetes salades, xocolata, nou de kola (Kola Astier).

f) *Medicaments.* — Friccionar els peus amb una pomada revulsiva (Termógena Cusi; tauro-mentol), d'una manera suau i amb poques passades, pot ésser útil. Actualment s'està estudiant l'acció protectora contra la congelació, de les cremes a base de cobalt. En quant a medicació general, quan comença una congelació, sense que s'en pugui esperar un resultat miraculós, una tauleta cada 4-5 hores d'un vasodilatador ("Dilvasene") pot protegir durant unes hores de l'acció progressiva del refredament.

TRACTAMENT

Diguem per començar, que som pessimistes en quant els resultats del tractament; la curació d'una congelació rarament és espectacular, i la recuperació sempre serà llarga, de molts mesos, en certs casos. L'actuació serà la següent:

a) *Retorn a un centre poblat de la vall.* — Fatigat, exposat al fred, ansiós, l'individu resisteix malament, i el seu estat s'anirà agreujant depressa. Un guany d'algunes hores, pot ésser més eficaç, que un tractament sobre el mateix terreny.

b) *Rescalfament ràpid de la regió gelada.* — Per a restablir d'urgència la circulació local. Les friccions amb neu estan formalment contraindicades: ni els esquimals, ni els lapons, les han practicat mai, ja que els petits cristalls de la neu, deteriorant l'epidermis accentuen les lesions. Friccionar, doncs, en sec, i rescalfar pel contacte amb la pell, posant-se les mans en contacte amb la pell del pit, sota les aixelles o entre les cuixes. Els peus es posaran de manera semblant, en contacte amb la pell d'un company.

Arribats a la vall: rescalfament per immersió de les parts gelades amb un bany d'aigua a 40° C (no pas més calenta), o bany total a 45° C - 50° C del congelat general, embolicant-lo seguidament amb draps calents.

c) *Actuació mèdica.* — Arribats ja a un centre mèdic, la terapèutica modernament preconitzada és:

Oxigenoteràpia per inhalació, car resol l'anoxia local de les zones congelades. Es la terapèutica d'elecció del congelat general (Dr. Jean Rivolier, metge de l'expedició francesa al Makalu).

Infiltracions anestèsiques dels ganglis simpàtics: 10 c.c. de novocaína al 1 per 100 a la proximitat del gangli estrellat del costat del coll per les congelacions de mans; i de la cadena simpàtica al costat de la columna vertebral lumbar per les congelacions de peus (Dr. Karl Herrligkoffer, cap i metge de l'expedició alemanya al Nanga-Parbat del 1953).

Acetilcolina sola o amb sèrum glucosat per via intraarterial o endovenosa. Es medicament obligat.

Altres vasodilatadors: Nicyl, Dilangiona.

Antibiòtics i sèrum antitetànic, com a profilaxi de la infecció. Localment, és discutit si s'ha de fer, o no fer res: un talc estèril o un alcohol iodat és suficient, sobre les regions afectades.

Tenir en posició enlairada les zones congelades per evitar l'inflor és una mesura lògica en tots els casos.

Com es pot veure, s'està bastant desarmat per a combatre eficaçment els greus transtorns de la congelació; d'aquí que en pocs llocs de la patologia, està més d'actualitat el vell aforisme, de que "val més prevenir que curar".

J. M. Arias Ventalló

Doctor en Medicina

LA FOTOGRAFIA AVUI

Passatemps o art?

Tots aquells que intentem seguir quelcom el ritme de la fotografia d'avui no deixa de sorprendre'ns un fenomen, i aquest fenomen que malgrat el temps va corrent i no perd actualitat, és la poca unitat de criteri per part dels qui jutgen la fotografia en general, sia per a concurs o bé com a exposició. No podem per menys que arribar a la conclusió de que si poguéssim organitzar un concurs de fotografia a porta tancada i fer-lo fallar per quatre jurats diferents i ignorants de les decisions de llurs antecessors, els premis escaurien cada vegada vers autors diferents.

Es curiós, per exemple, de recórrer en una tarda algunes sales d'exposició o concursos; en un lloc veiem que han premiat "la caseta i l'hortet" i dues cantonades més avall s'han decidit per a les concepcions més abstractes, reventant sistemàticament la fotografia de reminiscències tan sols neoclàssiques, i hom encara pot dir més: premiar dues tendències totalment oposades també ho hem vist, en un mateix concurs.

Arran d'això hom es queda un tant confós i si és novell en la matèria, encara més; aleshores enmig d'aquesta situació n'esdevé una qüestió: Què és lo bo en fotografia avui? I a fi de contestar-se bé aquesta qüestió hom pren les revistes il·lustrades i magazines capdavaners de l'especialitat, i per a treure'n una idea més equànime si hi cap, s'en procura de més d'un lloc d'Europa i del Nou Món; després d'estudiar-ho sense fanatismes hom arriba altra volta al punt de sortida: moltes paraules, però tot plegat res. També resulta curiós que essent la fotografia el summum de l'expressió gràfica, hom necessiti de quatre fulles d'escriptura menuda —amén de

les reproduccions de les fotos que es comenten— per tal de descriure al lector dues o tres fotografies “d’avui”; són quatre planes d’una estranya filosofia que quan hom la punxa amb la mínima dosi de sentit comú o la compara amb els principis que dels clàssics ha rebut a l’escola, es desfan com quan hom bufa un castell de cartes; amb enrevessats mots nous i exòtics molts crítics volen fer-nos creure avui conceptes (?) que ni el mateix fotògraf, si fós sincer, ens diria ha vist ni somniat, en prendre la foto. Hi ha vegades que ens dóna la sensació de que alguns d’aquests descriptors de fotografia actuals s’obririen millor camí en el camp de la filosofia sotsdesenrotllada però, que no en la fotografia esmentada, per evolucionada que volguem considerar-la. El nostre comentari present va especialment adreçat contra la fotografia snob, les crítiques o comentaris de caire filosòfic i, tal com diu un bon amic, contra la gran quantitat d’“autobombo” que avui anem fent pels diaris i revistes, tot enganyant-nos mútuament com si res.

El que diem, però, no és pas nou si bé és aplicable a les diferents branques de les arts, i cal posar especial atenció, per exemple, que a París, on han estat sempre a l’avançada de la pintura, molts d’aquells que sense un bon fons emprengueren camins massa futuristes, els veiem d’un temps ençà, com volguent tornar a allò que varen deixar i que malgrat no ho podem anomenar clàssic ens hi fa pensar molt. I aquest canvi ha esdevingut dins l’espai de pocs anys. Ara preguntem a l’estimat lector; perquè aquest retorn?

Solament ens resta ara demanar-nos que siguem SINCERS, tant amb les fotos com amb les paraules, del contrari viurem en l’engany, i a la posteritat, jutge implacable, no li podem deixar res fals, sinó volem que en un demà no massa llunyà considerin passatempo allò que avui n’anomenem ART.

V. Vera

Secció Fotografia CET

Roquedo y alpinismo

El que se dedica al alpinismo, y más concretamente a la escalada, sabe que las rocas por las que sube, se traslada o baja, deben ser seguras, pues la seguridad de él y de sus eventuales compañeros de cordada depende de esta premisa, de suerte que el conocimiento de sus características es parte integrante de su deber, es más, todo

aficionado a este deporte, y sobre todo los principiantes, antes de hacer su primera escalada deberían tener una sólida preparación en este sentido.

La constitución de las rocas es diferente de unas a otras, así como la forma de presentarse. A este respecto, la disyunción y divisibilidad de éstas es un factor muy importante. Las grandes masas de rocas, incluso las de tipo eruptivo (granitos, etc.), no forman nunca una masa continua, sino que presentan grietas o juntas más o menos numerosas (diaclasas) de posición y dirección variables, regulares o irregulares y cortándose según ángulos diversos que facilitan la principal labor del escalador, consistente en poder colocar, en su marcha, apoyos seguros (clavos, etc.), así como apoyarse y agarrarse con pies y manos, por el camino que le llevará a culminar un pico, una pared o el fondo de una sima.

Las rocas en período de disgregación o las alteradas son poco seguras, pues hay siempre el peligro de desprendimiento, deslizamientos, caída de clavos, etc. En estos casos deben tomarse las máximas precauciones empleando las técnicas y material más apropiado para reducir al mínimo el riesgo.

Hay rocas que frescas son excelentes, pero cuando se presentan meteorizadas pierden parcial o totalmente sus buenas cualidades. Así, entre las rocas eruptivas, el granito es una excelente roca para la práctica de la escalada, pero alterado deja mucho que desear y puede ser muy peligroso. En nuestro país hay numerosas zonas graníticas (Pirineos, cadena costera catalana, Sierras del Guadarrama, etcétera), pero en todas se presenta, en menor o mayor grado, alterado superficialmente, siendo muy profunda y total en algunas de ellas, como sucede en la cadena costera catalana. Contrariamente, en Suiza y otros países de clima más frío, o mejor dicho, de condiciones climatológicas más frías y regulares, el granito se conserva bien y es ideal para el alpinista. Teniendo en cuenta que la superficie de las rocas son el "sine qua non" de la escalada, de ahí su importancia de que se encuentren en buen estado.

Dentro de las rocas eruptivas y de características similares al granito se encuentran las sienitas (Pirineos, cadena costera catalana, Sierra Morena, Galicia, etc.), dioritas (en todas las regiones graníticas), gabros (Pirineos, etc.), peridotitas (Pirineos, Sierra Nevada, etcétera), pórfidos, etc.

En las rocas sedimentarias, las detríticas tienen buenas cualida-

des para la escalada, siendo muy conocidos los conglomerados (Sant Llorenç del Munt, Montserrat, etc.), en sus diversas formas de presentarse. Las areniscas y grauvacas presentan una amplia gama y, por lo tanto, de aptitud. Algunas areniscas son poco consistentes. Las calizas y dolomías, también muy abundantes en nuestro país (costas de Garraf, Peguera, etc.), aparecen en variadas formas y son, salvo masas muy compactas y homogéneas, adecuadas para la escalada.

Las rocas metamórficas, o sea, las eruptivas o sedimentarias que han experimentado cambios muy acusados, presentan tipos muy diversos, entre las que podemos destacar los neis (Pirineos, Sierra Morena, Galicia, etc.), granulitos, micacitas, pizarras (Tibidabo, Pirineos, Asturias, Galicia, etc.), serpentinas (Serranía de Ronda, Sierra Nevada, Sierra Morena, etc.), mármoles (Gualba, Pasteral, etc.). En general todas tienen una estructura laminar o pizarrosa, siendo buenas para la escalada, salvo las muy disgregadas o alteradas, cosa frecuente en algunas pizarras, micacitas, etc.

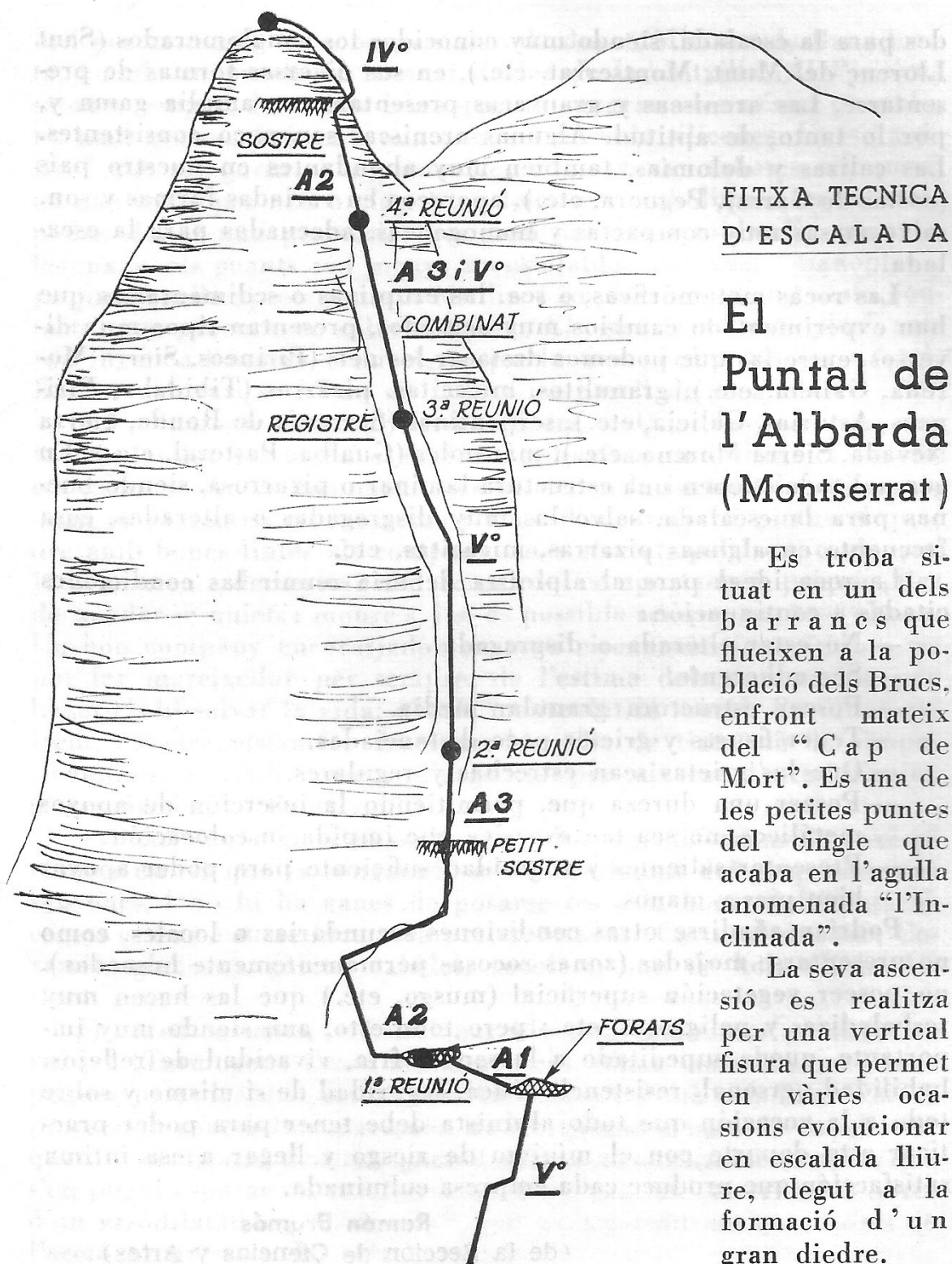
La roca ideal para el alpinista debería reunir las condiciones citadas a continuación:

- No estar alterada o disgregada.
- Ser adherente.
- Poseer estructura granular media.
- Tener fisuras y grietas poco distanciadas.
- Que las grietas sean estrechas y regulares.
- Poseer una dureza que, permitiendo la inserción de apoyos metálicos, no sea tan excesiva que impida su colocación.
- Presentar salientes y rugosidad suficiente para poder apoyar bien pies y manos.

Podrían añadirse otras condiciones secundarias o locales, como no presentarse mojadas (zonas rocosas permanentemente húmedas), no poseer vegetación superficial (musgo, etc.) que las hacen muy resbaladizas y peligrosas, etc.; pero todo esto, aun siendo muy importante, queda supeditado a la sangre fría, vivacidad de reflejos, habilidad personal, resistencia física, seguridad de sí mismo y sobre todo a la vocación que todo alpinista debe tener para poder practicar este deporte con el mínimo de riesgo y llegar a esa íntima satisfacción que produce cada empresa culminada.

Ramón Brumós

(de la Sección de Ciencias y Artes)

FITXA TECNICA D'ESCALADA

El Puntal de l'Albarda (Montserrat)

Es troba situat en un dels barrancs que flueixen a la població dels Brucs, enfront mateix del "Cap de Mort". Es una de les petites puntes del cingle que acaba en l'agulla anomenada "l'Inclinada".

La seva ascensió es realitza per una vertical fisura que permet en varies ocasions evolucionar en escalada lliure, degut a la formació d'un gran diedre.

Comença l'escalada sota mateix d'uns forats molt grans, amb cabuda per varies persones i tan sols a uns 40 ó 50 metres de l'esmenada agulla. Es pugen els primers metres en escalada lliure (V°) fins el primer forat sortint-ne per l'esquerra d'aquest amb pitonises de buril fins arribar a l'altre forat, aquí 1ª reunió (Llarg de corda 18 mts., 1 taco, 8 pitonises de buril). Comença la segona tirada sortint per l'esquerra del forat amb pitonises de buril, fins trobar una fisura que en diagonal envers la dreta, ens permet superar un extraplom. Un cop superat fem uns dos metres en lliure passat pel damunt d'una petita sabina, fins situar-nos sota d'un petit sostre que el salvem amb una escarpa, continuant així en artificial uns 10 metres més fins trobar la reunió segona assegurada amb una escarpa i 2 pitonises de buril (Llarg de corda 28 mts. 10 escarpes, 1 taco, 6 pitonises de buril, A2iA3). Sortir per la dreta de la reunió en escalada lliure seguint un diedre, sempre per la seva dreta fins a la tercera reunió, situada al peu d'un gran diedre, en una sabina, on es pot assegurar la reunió (Llarg de corda 38 mts. 7 pitonises asseguruen el lliure de V°). La quarta tirada és considerada la més difícil; es comença per l'obert diedre en lliure (V°) fins sota d'un extraplom on es pot clavar i superar-lo per continuar així en lliure, i tornar a clavar més amunt, realitzant d'aquesta forma tota la tirada, en contínues sortides de 3 ó 4 mts. en lliure per tornar a fer 2 mts. més d'artificial. Es situa la reunió quasi a l'aresta, sota un gran sostre. Reunió assegurada en 2 pitonises i un pitó (Llarg de corda 40 mts. 10 escarpes i 1 pitonisa de buril, V° i A3 combinat). El llarg de corda que segueix és ja l'últim, se surt pel damunt de la reunió, per una fisura que ens porta sota mateix del sostre, flanquejant-lo per la dreta amb pitonises de buril fins trobar l'aresta, seguint-la ja en escalada lliure durant uns 20 mts. fins dalt l'agulla (Llarg de corda 35 mts. 5 escarpes, 6 pitonises de buril A3, A2, IV°).

Per retornar no cal fer rappel, es pot anar crestejant fins trobar el camí de Sant Joan.

Horari per una cordada de 2 escaladors: de 4 a 5 hores.

Material que cal portar en les actuals condicions: 2 cordes de 40 mts., 4 estreps, 30 mosquetons i 12 escarpes de diferents tamany.

Ascensió 4.ª realitzada per A. Perxachs i A. Casanovas el 3 d'octubre del 1964.

A. Casanovas
de S.A.M.

CRONICA**BIBLIOTECA****Llibres ingressats:**

Per donació de l'Institut de Prehistòria i Arqueologia de la Diputació Provincial de Barcelona: "Sepulcros Neolíticos de la Comarca de Vic", d'en Ricard Batista i Noguera.

Per adquisició: "El vot de Terrassa a Sant Roc", d'en Salvador Cardús. — "Nomenclator de pobles i poblats de Catalunya", del Centre Excursionista de Catalunya i Editorial Aedos.

* * *

Ha passat a formar part del nostre arxiu cartogràfic, el mapa dels tres massissos dels Pics d'Europa, editat per la "Federación Española de Montañismo", el qual queda com tots el demés, a la disposició dels nostres associats.

CURSET DE CAPACITACIÓ MUNTANYENCA

Seguint el programa establert, dins del C.C.M. s'han desenrotllat les següents activitats i destacats actes:

— Diversitat de pràctiques de muntanyisme dirigides pel Sr. Del·lí Feiner, a Sant Llorenç amb 28 assistents; a Sots d'en Bac, 35 assistents i a Carença (Núria), 48 assistents.

— Descensos, amb pràctiques d'espeleologia dirigides pel Sr. Manuel Campos, a l'avenc de la Codoleda, 25 assistents; a l'avenc del Daví, 12 assistents i a l'avenc de la Coma, 9 assistents.

— Conferència teòrica d'espeleologia, donada pel Sr. Gracia, del E.R.E., sobre formació dels avencs, descobriments científics en els avencs, com és la vida animal, i diferents tècniques d'exploració.

VISITA A LES MINES DE FÍGOLS

El passat dia 4 d'octubre i organitzada per la Comissió de Ciències i Arts, es va efectuar una excursió visita a les Mines de Fígols, la qual va ésser molt interessant.

Fórem amablement atesos per un tècnic en mines, acompanyat de diversos membres de l'esmentada mina, els quals varen ésser posats gentilmente a la nostra disposició pels directius de la societat "Carbones de Berga S. A."

Una vegada abillats amb un equip convenient, vàrem visitar varies de las galeries principals de la mina. En una de elles es pogué contemplar com extreuen el carbó d'un filó ric amb una moderna màquina extractora del tipus "Panzer". En una altra galeria es va veure l'interessant pla inclinat mitjançant el qual el carbó és tret de diverses galeries i es reuneix a la principal, on és automàticament carregat i extret de la mina amb unes vagonetes.

Al final de la visita es va celebrar un cordial col·loqui en el qual ens foren donades tota classe d'orientacions sobre els diferents aspectes de les mines.

Acabada la visita vàrem traslladar-nos al poble de Borredà, passant per la carretera que porta a Vilada, des de la qual es contempla un paisatge de gran bellesa. Després de la visita es va retornar cap a la nostra ciutat, passant per Alpens i Sant Quirze de Besora.

El nombre d'assistents a l'excursió va ésser de 27.

ACTES DIVERSOS

Inauguració del local de la Federació Catalana de Muntanyisme

El Centre estigué representat en l'esmentat acte, que revestí el degut esplendor.

El dit local radica al n.º 61, 1.º, de les Rambles, a Barcelona.

Missa de Difunts

Alguns socis de la nostra entitat estigueren presents en la missa anyal que es celebrà a Sant Marçal (Montseny), en sufragi dels muntanyencs morts durant l'any.

Refugi J. Delgado Ubeda

El nostre Centre estigué representat en la inauguració de l'esmentat refugi, bastit per la Federació Catalana de Muntanyisme, a la Serra d'En Cija (Pirineu Bergadà).

900 Aniversari de la Consagració del Monestir de Sant Llorenç del Munt

Realment els "Amics de la Muntanya de Sant Llorenç del Munt" s'apuntaren un assenyalat èxit amb motiu dels festeigs que tingueren lloc a La Mola el dia 21 de Juny darrer, commemorant l'esmentada efemèrides.

L'ofici pontifical que celebrà l'Excm. i Revm. Sr. Bisbe de Colo-

fon, Fra Maties Solà O. F., marcarà una fita important en l'història de l'antic cenobi.

El ressò de les notes greus del cant gregorià tornava a donar vida i esplendor, immensament espiritual, en l'àmplia nau on s'hi aplegaven gran quantitat de fidels vinguts de totes les contrades que envolten la nostra muntanya.

Una processó digna, sempre acompanyada pel venerable Sr. Bisbe Fra Maties Solà, recorregué el cim de La Mola entonant cants addients.

Finalitzà la jornada amb una audició de sardanes, dansades per nombros públic a l'ombra del formós absís del cenobi.

La Junta del Centre, degudament acompanyada per nombrosos socis, va assistir a aquest acte tan destacat.

SECRETARIA

Guies monogràfiques de Sant Llorenç del Munt

En posseïm un nombre reduït de l'edició llançada pel Centre.

Els interessats en l'adquisició d'algun exemplar, poder personar-se a Secretaria en les hores de costum.

Aquests exemplars han estat amablement cedits per un antic soci del nostre Centre, al que des d'aquí agraïm la gentilesa.

DE MOLT INTERÈS

Assegurança d'accidents de muntanya

Ens permetem recomanar a tots els nostres consocis, practicants actius de qualsevol forma de muntanyisme, la conveniència de cobrir el risc d'accident afiliant-se a l'assegurança que té establerta la "Mutualidad General Deportiva".

Per inscripcions i detalls complets, informarem a qui els demani, en la nostra Secretaria.

Aquesta assegurança és de dues diferents quotes:

Quota Tipus: Inclou la pràctica del muntanyisme en les seves diferents particularitats, excluint l'escalada i l'espeleologia; importa 60 ptes. anyals.

Quota Risc: Cobreix totalment la pràctica del muntanyisme, àdhuc escalada, espeleologia, accidents produïts en la pràctica del muntanyisme hivernenc i excursions amb esquís, sempre que no

siguin de competició específica de l'esport de l'esquí; importa 125 ptes. anyals.

Pels més joves de 18 anys s'estableix una quota única que cobreix *Tot Risc*, i importa 15 ptes. anyals.

Dins dels serveis s'inclou el pagament de l'import de les primeres cures; el transport de l'accidentat fins el facultatiu del quadre de metges de la Mutualitat més proper al lloc de l'accident. També cobreix els accidents per congelació, insolació i altres efectes de temperatura o tensió atmosfèrica.

La quota cobreix a l'assegurat durant el termini d'un any, havent de renovar-se en el seu venciment amb nova afiliació.

NECROLÒGIQUES

Pere Puig

Després de llarga malaltia ha mort el nostre consoci en Pere Puig, qui, en la seva joventut fou gran practicant de l'esquí de pista, havent conseguit amb la seva participació en diferents campionats d'esquí del Vallès i Locals, molt aventatjades classificacions. Dins del Centre, la seva activitat fou també destacada en el camp de l'escalada.

Reposi en pau l'inoblidable deportista i amic, i rebin la seva esposa, fills i familiars tots, l'expressió de la nostra condolença.

Ferran Canyameres

El dia 28 del passat setembre va morir a Barcelona, on havia fixat la seva residència, l'escriptor i poeta terrassenc i col·laborador del nostre Butlletí, en Ferran Canyameres i Casamada.

Fou un autèntic embaixador de la vida espiritual catalana, més enllà de les nostres fronteres.

A la puresa i vigorositat del seu lèxic, a la seva relació amb un personatge gairebé intocable com Picasso o amb un altre gairebé mític com Simenon, hi va unir la seva intensa tasca d'editor internacional.

Ferran Canyameres era un escriptor complet. Va donar mostres del seu talent i de la seva capacitat de treball, en cultivar tots els gèneres literaris: narració, teatre, novel·la, biografia, viatges, poesia, periodisme, etc., amb una competència admirable. I unia als seus dots literaris i d'ampli conversador, un caràcter senzill, afable, d'autèntic home del Vallès.

La nostra comarca li serví d'inspiració per als seus llibres de poesies: "Migtemps" (1950); "Com el Vallès no hi ha res" (1951); "La muntanya brava" (Cant a la muntanya de Sant Llorenç del Munt); "El Vallès" (1959) (Premi Maspons i Camarasa) que és a l'ensem un compendi de la història de les contrades vallesanes, un cant a la vigorosa bellesa del seu paisatge i un homenatge a aquells dels seus homes que en l'art, les lletres i la ciència han contribuït a la seva florida.

Reposi en pau l'inoblidable escriptor i amic, i rebin la seva esposa, fills i familiars tots l'expressió de la nostra condolença.

SECCIÓ D'ESQUÍ

A fi de reorganitzar aquesta Secció, s'han portat a cap gestions que han donat com a resultat, l'acceptació de la presidència de la mateixa per part del destacat membre del nostre Centre i antic president, Sr. Narcís Bacardit i Puig.

L'ajudaran en les tasques de l'esmentada Secció, la Sreta. Maria Antònia Nogués i Dalmases en qualitat de Secretària; el Sr. Josep Maria Serrano com a Tresorer i el Sr. Jordi Serra i Pasies, que cuidarà dels assessoraments tècnics i material.

Desitgem els millors èxits per aquest equip de reconeguts entusiastes per les coses del nostre Centre.

SECCIÓ CHORAL

L'activa gestió del Vice-President del nostre Centre, Sr. Isidre Vives, ha fet realitat el que enguany poguem tenir el plaer d'anunciar als Srs. socis, que la "Missa del Gall" serà novament cantada per militants de la nostra Entitat adscrits a l'esmentada Secció.

SECCIÓ DE FOTOGRAFIA

II CONCURS SOCIAL DE DIAPOSITIVES DE VACANCES

Coincidint amb el repartiment de premis del XIX Saló de Fotografia i IX de Muntanya, es celebrà l'esmentat II Concurs de Diapositives de Vacances.

Obtingueren el 1.er i 2.º premi els Srs. Manel Planxat i Vilacampa i Jordi Sallés i Badrinas. Actuaren de Jurats els Srs. Gabriel Querol, Florenci Vilaseca i Antoni Moncaujussà; i de Secretari el nostre consoci en Josep Costa.

Entraren a concurs 16 colleccions amb un total de 48 diapositives, que per la seva qualitat posaren a prova el criteri del Jurat.

EXCURSIONS EFECTUADES

ESPELEOLOGIA

- “Avenc del Montcau”, i
- “Avenc de la Falconera” descens, per F. Bellot, J. Estella, M. Garcia i amics, el dia 14 setembre.

ESCALADA S.A.M.

Sant Llorenç

- “Roca de l'Esquirol” (via normal), per A. Font, C. Ballbé i M. Piera, el dia 9 d'agost.
- “Roca de l'Esquirol” (via cinquantenari), per J. Cardellach i R. Rius, el dia 30 d'agost.
- “Roca de l'Esquirol” (via Montserrat), per M. Piera i A. Font, el dia 2 de setembre.
- “Roca de l'Esquirol” (via normal), per les Srtes. R. Morata, R. Barba i J. Catena i Srs. J. Cardellach, F. Cardellach i A. Font, el dia 20 de setembre.
- “Les Castellasses” (via normal), per Srtes. R. Morata, J. Catena i Srs. J. Cardellach i A. Font, el dia 27 de setembre.
- “El cap de mort”, per J. Piera, M. Piera i amic, el dia 27 setembre.

Montserrat

- “La Trumfa”, “La Mòmia”, “La Nineta”, “La Carota”, “El Pebrot” i
- “El Pito del Sereno”, per A. Illa, J. Piera, A. Grau i F. Bellot, els dies 15 i 16 d'agost.
- “La Trompa de l'Elefant” (via Boy), per la cordada Bellot-Grau, el dia 16 d'agost.

- “El Gorro mariner”, per J. Cardellach, J. Barceló, J. Piera, R. Lluís i M. Piera, el dia 23 d'agost.

Sots d'en Bac

- “Paret bèstia”, per F. Bellot i M. Piera, el dia 6 de setembre.
- “Roca del Salt”, per J. Barceló, J. Cardellach i A. Font, el dia 6 de setembre.
- “Germana Gran” (via normal i aresta), per J. Barceló, F. Bellot, M. Piera, J. Cardellach i A. Font, el dia 6 de setembre.
- “Roca Plana” (Paret O.), per J. Barceló, F. Bellot, M. Piera, J. Cardellach i A. Font, el dia 6 de setembre.

G.E.S.A.M.

Sant Llorenç

- “Cova del Drac” i “Roca Petanta”, per J. Galofre i F. Ullés, el dia 15 d'agost.
- “Cova del Drac” (via Feiner) i “Trona del Drac” (via Gesam), per J. Galofre i F. Ullés, el dia 30 d'agost.
- “Cap de mort”, per J. Serrat, J. Galofre i R. Vilalta, el dia 6 de setembre.
- “El gegant de les Fogaroses”, per J. Galofre i F. Ullés, el dia 6 de setembre.
- “El paller de les Fogaroses”, per D. Feiner, J. Brugués, F. Ullés i J. Galofre, el dia 6 de setembre.

Montserrat

- “La cadireta dels Flautats” (1.^a local), per A. Casanovas i A. Perxachs del C.E. Puigmal, el dia 15 d'agost.
- “El sostre del Monestir” (1.ª local), per A. Casanovas i A. Perxachs, el dia 23 d'agost.
- “Pedestal del sostre del Monestir”, per J. Serrat i J. Vilalta, el dia 23 d'agost.
- “La punxa” (via Bélits, 1.ª local), per A. Casanovas i A. Perxachs, el dia 23 d'agost.
- “L'aresta de l'arbret”, per Genís, Casanovas i Bellot, el dia 24 d'agost.
- “La filigrana”, per A. Casanovas, F. Bellot i Genís, del C.E. Puigmal, el dia 23 d'agost.
- “La trona del Berti” (via GEEB, 1.ª local), per A. Perxachs i A. Casanovas, el dia 6 de setembre.

DECORACIÓN

ELLSA

Carretera Martorell, 58

Teléfono 4913

ESQUÍS

ALTIMIRA

**Accesorios y reparaciones de todas clases - Servicio de alquiler,
Pupilaje y lacaje - Surtido de esquís económicos, por encargo**

Venta de material **Attenhofer**
Esquís - Bastones - Fijaciones

Carretera Moncada 59 - Teléfono 5076

TARRASA

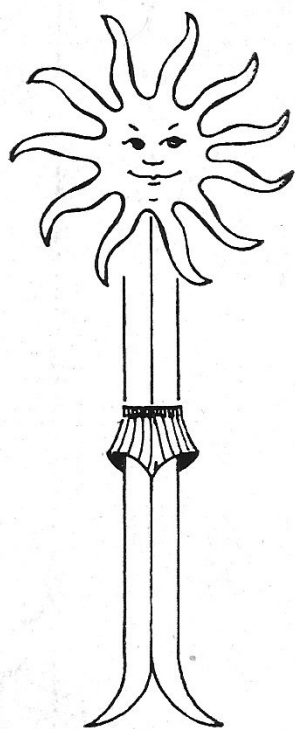
deportes aneto

Mayor, 36 - Teléfono 3047

*se complace en ofrecer a su distinguida clientela sus
secciones de deportes:*

**FUTBOL - PATINAJE - PING-PONG - HOCKEY - TENIS - BALON-
CESTO - ALPINISMO - ESQUI - BOXEO - FRONTON - ARMERIA,
etc., etc.**

*En nuestro comercio encontrará un extenso surtido de material
nacional y extranjero a precios popularísimos con garantía de
calidad.*

deportes alpinos

le ofrece
el mejor surtido en

TIENDAS CAMPING
SACOS DORMIR
COLCHONES NEUMATICOS
etc., etc.

RUTLLA, 31

TEL 4069

FOTOS

francino

Plaza España, 13
Teléfono 2833
TARRASA